

Завдяки розширенню сфери зайнятості населення, розвитку малого бізнесу будуть оздоровлюватися приміські зони великих міст.

Т.Ю. Кузьменко

*архітектор, асистент кафедри архітектури житлових та громадських будівель
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*

ПРО РЕКРЕАЦІЙНЕ ЗОНУВАННЯ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ М. ПОЛТАВИ І ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЕЛЕНЬ

Відродження села, його розвиток як складової соціально-економічної сфери суспільства вимагає трансформації сільської економіки від моно функціональної аграрного напрямку в багатофункціональну. Важливість цієї стратегії підсилюється тим, що 20% працездатного сільського населення – безробітні, а ще 25% зайняті в особистих підсобних господарствах. Соціально-економічні зміни, що відбулись в державі привели до занепаду виробництва, побутової і соціальної інфраструктури, і як наслідок – до значного скорочення місць працевлаштування, загострення проблеми старіння робочої сили в сільській місцевості, що перешкоджає розвитку нових відносин в аграрному секторі.

Постанова Верховної Ради України від 11. 05. 04 № 1698 – ІУ [1] ще раз підкреслила невідкладність вирішення цих проблем і визнала, що в сучасних умовах позитивний результат аграрної реформи в Україні може бути досягнутий, якщо вона почнеться з соціальної сфери села.

Міжнародний та вітчизняний досвід свідчить, що одним із засобів досягнення цієї мети є розвиток сільського туризму, оскільки він сприяє збереженню села, його природного потенціалу, народних промислів і традицій.

На сьогоднішній день державою встановлена нормативно-правова система фінансової підтримки розвитку сільського туризму.

Іншим шляхом збереження та відродження сільських поселень є часткова або повна переорієнтація їх в рекреаційні поселення. Такі поселення можуть бути запроектовані і побудовані в сприятливому природному середовищі, на місці сіл, що перестали існувати. Наприклад, чудовий природний ландшафт біля с. Міжгір'я Диканського району, поблизу знаходиться урочище Яворівщина площею 7, 5 га – заказник місцевого значення.

Загальним принципом організації рекреаційної діяльності на державному та регіональному рівні присвячені дослідження [2,3,4]. Так, в роботі [4] зазначається, що сільські поселення та міжселенні території включені в загальну систему рекреації. Вони є транзитними зонами та пунктами для прийому туристів. На цих територіях відповідно розвинута транспортна інфраструктура та мережа туристичного обслуговування. Зарубіжний досвід також свідчить про вдале включення низькоурбанізованого середовища (сільських поселень та міжселенних територій) у загальну ієрархію рекреаційного обслуговування.

Одним із сприятливих регіонів для розвитку рекреаційно-туристичного комплексу і сільського зеленого туризму є Полтавщина з чудовими природними, культурно-історичними й етнографічними особливостями. В Полтавській області і, зокрема, на території приміської зони м. Полтави розташовані численні пам'ятки архітектури та археології історії та культури, а також пам'ятні місця, що пов'язані з визначними історичними подіями, з життям та діяльністю видатних людей. На Полтавщині широко поширені різні види декоративно-прикладного мистецтва: художня вишивка та килимарство, кераміка та вироби з дерева, діє до 20-ти музеїв.

Полтавська область має джерела мінеральних вод (Миргород, Велика Багачка, Яреськи, Нові Санжари, Шишаки), область багата на водні ресурси, її територію омивають Кременчуцьке і Дніпродзержинське водосховища, налічується 62 річки, близько 1255 ставків. На території приміської зони протікають річки Ворскла, Коломак, Тагамлик, Говтва, Кустолово, Свинковка.

В області найбільша в Україні площа унікальних заплавлених рівнин, 169 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 13, 5 тис. га, в тому числі в приміській зоні – 48, загальною площею 3833, 4 га.

В даній статті пропонується розглянути можливий ареал розміщення рекреаційних поселень в приміській зоні (ПЗ) м. Полтави. В роботі [5] було обгрунтовано визначення межі ПЗ в радіальному окресленні 40 км від центра м. Полтави та поділ її на два пояси: 1-й пояс - до 20 км і 2-й - до 40 км від центра міста; розглянуті напрями трансформації або розвитку функціонально-планувальної організації приміських сільських поселень (ПСП) відповідно з прийнятим зонуванням. Визначено, що рекреаційні поселення доцільно розміщувати в 2-му поясі приміської зони. Для більш детального обгрунтування розміщення рекреаційних поселень в ПЗ, розглянемо її зонування за природно-рекреаційними ресурсами. Критеріями формування природно-рекреаційних зон взято такі чинники:

- наявність об'єктів природно-заповідного фонду;
- наявність пам'ятників архітектури та об'єктів пов'язаних з життям та діяльністю видатних людей;
- пам'ятки археології;
- рівень транспортної досяжності;
- цікаві природні ландшафти і пам'ятки природи.

Відповідно з цим запропоновано в приміській зоні м. Полтави виділити чотири наступні зони:

1. Диканський район: високий рівень природно-заповідного фонду, велика кількість об'єктів архітектури та археології, рекреаційні ліси та добра транспортна досяжність;
2. Полтавський, Котелевський, і Новосанжарський райони: добрий рівень – значна кількість природно-заповідного фонду, пам'яток архітектури, садово-паркового мистецтва, рекреаційні ліси та добра транспортна досяжність;
3. Решетилівський район: низький рівень – невелика кількість об'єктів природно-заповідного фонду тощо, не досить розвинена транспортна мережа;
4. Чутівський, Машівський, Карлівський райони: незначний рівень – відсутність об'єктів археології та пам'яток архітектури, садово-паркового мистецтва, менший відсоток рекреаційних територій.

Примітка: Котелевський, Карлівський, Решетилівський, Машівський, Новосанжарський і Чутівський рр. враховуються не повністю, а лише в межах ПЗ.

Розглянемо рекреаційні ресурси Полтавської ПЗ на прикладі Диканського району, територія якого повністю майже знаходиться в 2-му поясі ПЗ. Лісові масиви тут займають 6, 05 тис. Га, що становить 8, 6 % від території району, значна кількість пам'яток природи державного і місцевого значення. На території району знаходяться: Урочище Парасоцьке- площею 145 га, біля с. Михайлівна, Бузковий гай- площею 2 га (с.м.т. Диканька), Відслонення пісковиків- площею 0, 5 га, Кочубеївські дуби (Диканське лісництво), Лісосмуга Ізмаїльського площею- 5 га (с. Дячкове), Ялиновий гай- площею 45 га, пам'ятник садово-паркового мистецтва Писарівщинський парк- площею 16 га (с. Писарівщина), ур. Яворівщина- площею 7, 5га (с. Міжгір'я).

В Диканському районі станом на 01. 01. 2001р. – 64 сільських поселення, значна частина яких є малолюдними (15 поселень з людністю до 50 чол.), а саме: с. с. Єлизаветівка, Глоди, Жовтневе, Кардашівка, Коротківка, Н. Василівка, Ханенки, Кокозівка, Андріївка, Сівці, Горбатівка, Міжгір'я, Горянщинаб Кучерівка, Петренки. Видається слушним, що саме малолюдні поселення, які до того ж знаходяться в сприятливих природних умовах можуть стати рекреаційними. Створення таких поселень вимагатиме відповідної інфраструктури обслуговування, а значить і нових робочих місць.

Таким чином, рекреаційну переорієнтацію приміських сільських поселень у поєднанні із зеленим туризмом можна вважати одним із шляхів виходу з важкого соціально-економічного стану на селі, завдяки розширенню сфери зайнятості населення, розвитку малого бізнесу художніх промислів та ремесел, що загалом сприятиме

відновленню наших сіл – місць цивілізованого помешкання людини, збереження історичного досвіду і духовної пам'яті народу.

Література

1. Постанова Верховної Ради України від 11 05 04 № 1698 –IV “Про інформацію Кабінету Міністрів України “Про дотримання вимог законодавства щодо підтримки агропромислового виробництва та пріоритетності соціального розвитку села в Україні у 2004 році та формування ефективних механізмів їх розвитку на перспективу”.
2. Панченко Т. Еволюція принципів та методів туристичного районування території України. - Досвід та перспективи розвитку міст України: К.: Діпромісто, КНУБА -2005 – вип. 9
3. Криштоп Т. Просторова організація систем сільського туризму – важливий засіб вдосконалення сільської поселенської мережі. – Містобудування та територіальне планування: Наук. техн. збірник – К., КНУБА, 2004 – вип. 18.
4. Шулик В. Міжнародний досвід організації рекреаційної діяльності (на прикладі європейських країн). – Дизайн, архітектура, образотворче мистецтво, археологія: Міжвідомчий наук. техн. збірник - Полтава: ПШП, 2006 – вип. 3.
5. Лях В., Кузьменко Т. Про особливості функціонально-планувальної організації приміських сільських поселень в сучасних соціально-економічних умовах. - Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук. техн. збірник – К., КНУБА, 2006 – вип. 16.
6. Колодрубська О. Агротуризм як один із чинників розвитку села. – Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук. техн. збірник – К., КНУБА, 2002 – вип. 10.

Підсекція: «Національна культура, образотворче мистецтво і освіта»

А.В. Соболевский
художник-графік, викладач-стажист кафедри дизайну та проблем довкілля
Полтавського інституту економіки і права ВНЗ ВМУРОЛ „Україна”

ИСТОРИЯ ОРНАМЕНТА

Орнамент — это особый вид художественного творчества, который, как считают многие исследователи, не существует в виде самостоятельного произведения, но, тем не менее, он представляет собой довольно сложную художественную структуру, является художественным отражением мировоззрения и культуры народов. Это один из древнейших видов изобразительной деятельности человека, в далёком прошлом несший в себе символический и магический смысл, знаковость, семантическую функцию.

Исследователи орнамента считают, что он возник уже в верхнепалеолитическую эпоху (15—10 тыс. лет до н. э.). Основанный на неизобразительной символике, орнамент был почти исключительно геометрическим, состоящим из строгих форм круга, полукруга, овала, спирали, квадрата, ромба, треугольника, креста и их различных комбинаций. Древний человек наделял определенными знаками свои представления об устройстве мира. Например: круг — солнце, квадрат — земля, треугольник — горы, свастика — движение солнца, спираль — развитие, движение и т. д.

Декоративные изобразительные элементы древнейшего творчества сохранились в традиционном искусстве народов Африки, Австралии, Океании, в орнаментах южно-американских индейцев.

Выделены четыре главные функции орнамента: 1) конструктивная — она поддерживает тектонику предмета и влияет на его пространственное восприятие; 2) эксплуатационная — она облегчает пользование предметом; 3) репрезентационная — она увеличивает впечатление ценности предмета; 4) психическая — она действует на человека своим символизмом и, таким образом, волнует или успокаивает его.

Существуют символические элементы, которые встречаются в орнаментах различных этнических групп и имеют разнообразное значение. Например: цветок розы (розетка, розетка) по древним, языческим верованиям, цветок богини Венеры — символ любви и красоты; в Средневековье — цветок Богоматери; в исламе — символ райской